

שטרופ, יירגן (1895-1951)

(Jürgen Stroop). מפקד ס"ס וגנרל המשטרה, מדכא גטו ורשה ומשמידו. יוזף ש' (ב-1941) הסב את שמו הפרטי ל"ירגן" בעל הצליל ה'גרמני-הארי') נולד בדטמולד (Detmold) שבמרכז גרמניה למשפחת שוטר קתולי מהמעמד הבינוני הנמוך. הוא חונך ברוח לאומנית-מיליטריסטית. במלחמת-העולם הראשונה התנדב לצבא, נפצע שלוש פעמים וב-1918 הועלה לדרגת קצין.

אחרי המלחמה היה ש' פקיד ממשלה בדטמולד. ב-1932 הצטרף למפלגה הנאציונל-סוציאליסטית ולס"ס, וזאת בגלל השקפותיו הלאומניות ומשיכתו למדים. במהרה עלה ש' בדרגות הס"ס וב-1939 הגיע לדרגת ס"ס אוברפירר ומפקד חטיבת משטרה.

בפרוץ המלחמה בין גרמניה לברית-המועצות ביוני 1941 נשלח ש' לבקשתו לחזית, ואחרי שנפצע הועבר לתפקידי משטרה בשטחים הכבושים בברית-המועצות, והתמחה בדיכוי האוכלוסייה ובפעולות נגד הפרטיזנים. ב-17 באפריל 1943, ערב חיסול גטו ורשה קרא לו המפקד העליון של הס"ס והמשטרה בגנרלגוברנמן, פרידריך וילהלם קריגר. נראה שראשי הס"ס והמשטרה הבהילו את ש' לורשה משום שלא סמכו על יכולתו של מפקד המשטרה המקומי, פון זמרן-פרנקנג, למלא את משימת חיסול הגטו. עם תחילת חיסול הגטו ופרוץ מרד גטו ורשה ב-19 באפריל 1943, כאשר נחשפה אוזלת ידו של פון זמרן-פרנקנג, נטל ש' לידי את הפיקוד.

ש' ניהל את הפעולה נגד הגטו המתקומם כמערכה צבאים לכול דבר, אך השיטות שהפעיל היו הרג וחורבן בלי ריסון והבחנה. ש' פקד על כ-2,000 אנשי יחידות שונות, מצויידות כיחידות בחזית. יום יום העביר ש' דיווחים לקרקוב, בירת הגנרלגוברנמן, על המערכה בגטו. בסיום המערכה, שאותה כינה ה'מיבצע הגדול' (Die Grossaktion) הכין ש' דין-וחשבון מסכם, ובו מסר בין השאר:

'כבר לאחר הימים הראשונים היה ברור, כי שוב אין היהודים מעלים על דעתם שיגרשום מרצונם, אלא מנוי וגמור עמהם להתגונן בכול הדרכים האפשריות ובנשק שבידיהם... מספר היהודים שבימים הראשונים הוצאו מן הבתים ונתפסו היה מועט ביחס. התברר שהיהודים הסתתרו בנקבות הביוב ובבונקרים שהותקנו במיוחד... יחידות קרב של בחורים יהודים בני 18-25, כול אחת בת כ-20-30 איש ומעלה, ועמהם מספר מסויים של נשים, הן שהפילו את המרי וחיידשוהו מפעם לפעם. ליחידות הקרב הללו ניתנה פקודה להתגונן בנשק עד הסוף, ובשעת הצורך להתאבד כדי שלא להילכד בחיים... במרי החמוש הזה היו הנשים, שנמנו עם היחידות הקרביות, חמושות כמו הגברים, ומקצתן חברות בתנועת ה'חלוצים'. לא אחת אירע שהנשים הללו ירו מאקדחיהן בשתי ידיהן... את התנגדות היהודים והבריונים ניתן היה לשבור אך ורק בהפעלה נמרצת ומתמדת של יחידות מחץ יומם ולילה. ב-23 באפריל 1943

ניתנה פקודה מן הס"ס רייכספירר [הינריך הימלר], מידי המפקד העליון של הס"ס והמשטרה במזרח בקרקוב [פרידריך וילהלם קריגר], להוציא לפועל את פינוי הגטו בורשה בקשיחות רבה ביותר ובשקידה בלי ריתוי... המיבצע הגדול הסתיים ב-16 במאי 1943, בשעה 20:15 בפיצוץ בית-הכנסת של ורשה. עתה אין עוד שום מפעל ברובע המגורים היהודים לשעבר... כול הבניינים ושאר הדברים הושמדו, רק בית-הסוהר המכונה כלא דז'לנה (Dzielnia; [פביאק]) של משטרת הביטחון הוצא מכלל אלה ולא הושמד.

בדין-וחשבון היומי האחרון מיום 16 במאי דיווח ש':

'מתוך 56,065 יהודים שנתפסו בסך הכול, הושמדו 7,000 במהלך המיבצע הגדול ברובע המגורים היהודי לשעבר עצמו, במשלוח ל-T2 [טרבלינקה], הושמדו 6,929 יהודים; נמצא כי בסך-הכול הושמדו 13,979 יהודים. מלבד 56,065 היהודים הללו הושמדו כ-5,000-6,000 יהודים בפיצוצים ובשריפה.'

אחרי דיכוי המרד המשיך ש' לשרת כמפקד הס"ס והמשטרה במחוז ורשה. בספטמבר 1943 התמנה ש' למפקד עליון של הס"ס והמשטרה ביוון, והועלה לדרגת ס"ס גרופנפירר. בנובמבר 1943 הועבר ש' לתפקיד המפקד העליון של הס"ס והמשטרה במחוז הצבאי ה-12 בתחום הרייך, שכלל את מחוזות ויסבאדן, דארמשטאט, לוקסמבורג ועוד. בתפקיד זה נשאר ש' עד סוף המלחמה.

סמוך לסוף המלחמה נתגלה ש', שניסה לשנות את זהותו, במחוז ויסבאדן בידי חיל המשמר האמריקני. בחיפוש שנערך בביתו נמצא אלבום שהתקין בצורה מהודרת ובו הדינים-וחשבונות מהמערכה בגטו ורשה וסדרת צילומים שעשו הגרמנים בזמן המרד. בינואר 1947 הועמד למשפט בפני בית-הדין הצבאי האמריקני בדכאו (משפט מספר 12-3188 us vs. Stroop) והואשם באחריות לפשעי מלחמה שנעשו במחוז הצבאי ה-12. במרס נסתיים המשפט ומתוך 22 הנאשמים באותו משפט נידונו 13 למיתה, וביניהם ש'. גזר-הדין לא הוצא לפועל, וש' הוסגר לפולין כפושע מלחמה המבוקש ברפובליקה העממית הפולנית. הצילומים וחלקים מהדין-וחשבון של ש' הוצגו בידי הקטגוריה במשפט נירנברג (ראה משפטים) של הפושעים הנאצים העיקריים, והתעודה היא היתה מהמסמכים המזעזעים והמרשיעים ביותר במהלך המשפט כולו. בעת החקירות בבית-הכלא בפולין מסר ש' הבהרות והשלמות לדינים-וחשבונות שחיבר בעת ההתקוממות בגטו ורשה בחודשים אפריל-מאי 1943. ש' ישב בכלא בורשה עם איש המחותרת הפולנית 'ארמיה קריובה', קאזימיז' מוצ'ארסקי, והלה שוחח ארוכות עם ש'. השיחות הללו כונסו על-פי הזיכרון בספר 'שיחות עם התליין' (ראה בביבליוגרפיה).